

LUND UNIVERSITY

Obesity in a Rural Population Experiences from The Skaraborg Project

Nyholm, Eva-Maria

2007

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Nyholm, E.-M. (2007). *Obesity in a Rural Population Experiences from The Skaraborg Project*. [Doctoral Thesis (compilation), Department of Health Sciences]. Department of Clinical Sciences, Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Populärvetenskaplig sammanfattning på svenska

Förekomsten av fetma har ökat de senaste decennierna världen över och är ett av dagens största folkhälsoproblem. Sverige räknas fortfarande som ett land med låg förekomst av fetma, men med geografiska skillnader. Andelen feta är högre i norra Sverige än i södra Sverige och med högre förekomst i landsbygdskommunerna än i städerna.

Fetma definieras som obalans mellan energiintag och förbrukning. Energibalansen och fetma regleras huvudsakligen av två komponenter; omgivningen och genetik. Fetma har samband med både ökad sjuklighet och dödlighet. Hjärtkärlsjukdomar, metabola syndromet, typ 2 diabetes och vissa former av cancer är några av de sjukdomar tillsammans med en sämre livskvalitet, som ses hos personer med fetma. WHO har definierat fetma i en befolkning och utgår från body mass index (BMI kg/m²) och ett BMI över 30 kg/m² fastställs som fetma.

I denna avhandling studeras invånare från Skaraborg som har deltagit i Skaraborgsprojektet. I en befolkningsstudie i Skara ingick 1109 deltagare som undersöktes under 1992-1994. I Skaraborgsprojektet deltog sammanlagt 3365 invånare från Vara mellan 1977 och 2002, samt 10 informanter från Skövde som deltog i projektet år 2004.

I delarbete I beskrivs sambandet mellan grad av övervikt och dödlighet i en befolkning med en medelålder på 64 år. Metabola riskfaktorer som är relaterade till hjärtkärlsjukdomar ökade med stigande grad av övervikt hos både män och kvinnor, med undantag av serum-kolesterol hos kvinnor. Trots detta förelåg inget positivt samband mellan ökat BMI och mortalitet, istället var sjukdomshistorien präglad av tidigare genomgången hjärtinfarkt eller stroke betydande riskfaktorer för död. Hos män med tidigare hjärtsjukdom förelåg ett omvänt samband mellan graden av övervikt och dödlighet.

I delarbete II visas att självrapporterad information om kroppslängd och kroppsvikt bidrar till att underskatta den aktuella prevalensen av fetma i en population jämfört med då uppmätta data användes. Ålder och kroppsbyggnad är två faktorer som påverkar felrapportering av kroppslängd och kroppsvikt i befolkningsstudier. Med hjälp av en algoritm som inkluderar självrapporterade data och variabler som associeras med felrapportering kunde självrapporterade data korrigeras. Skillnaden mellan BMI baserat på självrapporterade och uppmätta uppgifter blev mindre när en sådan algoritm användes. Det är av stor vikt att algoritmen valideras med jämna mellanrum, eftersom fetma beräknas öka. Då faktorer som influerar på missrapportering kan ändras över tid, kan algoritmens precision påverkas.

Delarbete III beskriver trenden av fetma under en 25 års period i Vara i Skaraborg. Prevalensen fetma ökade från 14 procent hos både män och kvinnor år 1977 till 19 procent hos män och 21 procent hos kvinnor år 2002. Ökad utbildningsnivå och fysisk aktivitet på fritiden begränsade trenden av ökad fetma i Vara under denna period. Risken för fetma var störst i den yngre åldersgruppen (30-49 år).

I delarbete IV visas att andelen feta bland både män och kvinnor som inte besvarar frågor om kroppslängd och kroppsvikt i hälsoenkäter är högre än hos dem som ej svarar på enkätfrågorna. Ett högt internt bortfall i längd och vikt vid enkätundersökningar medför därför en underskattning av prevalensen fetma. I Sverige

har den rapporterade prevalensen av fetma under 2000-talet varierat mellan så lågt som 10 procent, och så högt som 20 procent enligt denna studie i Skaraborg och studier ifrån norra Sverige.

Denna diskrepans kan delvis förklaras av metodologiska svårigheter som belysts i denna avhandling. Graden av urbanisering behöver också beaktas.

I delarbete V visas att när vuxna individer får resonera omkring en ideal handlade samtalet mer om en känsla än om vägning, och mätning av längd och BMI. Informanterna beskrev kroppen enligt den sociala normen, det vill säga den socialt accepterade och den socialt icke accepterade kroppen. Den socialt accepterade kroppen karakteriserades av att man har god fysisk kondition, att man ej har inskränkt rörlighet, att man ej är svettig, att kläderna passar, att man har en känsla av energi och att tecken till svällande mage ej finns.

Slutsatsen i denna avhandling är att fetma har ökat signifikant hos både män och kvinnor från 1977 till 2002, och speciellt i den yngre åldersgruppen i Skaraborg. Prevalensen av fetma var 20 procent hos män och 25 procent hos kvinnor i åldern 30-75 år 2002. Både den ökade av utbildningsnivå och fysisk aktivitet under fritiden har dock medverkat till att hämma utvecklingen av fetma under perioden. Fynden har medfört en ökad kunskap om att fetma prevalensen i Sverige är högre än vad som förut har rapporterats och stärker bilden av att fetma är vanligare i en landsortbefolkning. Avhandlingen belyser viktiga metodologiska aspekter på hur förekomsten av fetma bör mätas.